

stichting **Een Joodse Erfenis**

JAARVERSLAG 2014

DOELSTELLINGEN ANNO 1995

Stichting Een Joodse Erfenis is op 8 juni 1995 opgericht en stelt zich conform haar statuten ten doel de herinnering aan de joodse aanwezigheid in Winsum en omgeving aan het licht te brengen en te bewaren.

Op basis hiervan zijn de volgende activiteiten georganiseerd:

OPENSTELLING WINSUMSE SJOEL OP 4 MEI

Aansluitend aan de jaarlijkse dodenherdenking bij het bevrijdingsmonument in Winsum vindt er een stille tocht plaats langs de graven en herdenkingsplaatsen voor de oorlogsslachtoffers. Aan de oostzijde van de voormalige synagoge is in 1993 een monument aangebracht ter herinnering aan de **13 omgekomen joodse slachtoffers** uit Winsum, waar op 4 mei gelegenheid is om bloemen neer te leggen. Sinds de restauratie van de sjoel in 2011 staan de deuren open om ook binnen een kijkje te nemen.

Ook dit jaar heeft de olielamp gebrand die van oudsher tot het interieur behoorde en was er een bescheiden **foto-opstelling** van de slachtoffers te zien. Voor het eerst ook een foto van het oudste slachtoffer, Sophie de Vries-van der Klei. Over haar is dit jaar een documentaire verschenen.

DOCUMENTAIRE SOPHIE DE VRIES-VAN DER KLEI

In samenwerking met historicus Beno Hofman en TOF Media is er gewerkt aan de realisatie van de **documentaire** over de joods Winsumse Sophie de Vries-van der Klei die in februari 1943 is omgebracht in Auschwitz. Onze bijdrage heeft met name bestaan uit het houden van interviews en het verzamelen van documenten en fotomateriaal. Deze documentaire is onderdeel van de vierdelige documentairereeks Een Gronings-Joodse Erfenis en de **première** heeft plaatsgevonden op 12 april in de Synagoge te Groningen.

LESKIST

Er is een leskist ontwikkeld die is samengesteld rond het verhaal van de joods Winsumse broers Issy en Sophius de Vries, omgekomen in Auschwitz. In samenwerking met de scholen voor primair onderwijs in de gemeente Winsum is het **programma rond de leskist** dit jaar voor het eerst aangeboden. Een aantal scholen heeft hiervan inmiddels gebruik gemaakt.

LEZINGEN

Op 13 april is in de Obergumerkerk in Winsum een sjoellezing gehouden onder de titel: **'Herinnering en Herleving, Joden in Nederland na 1945'** De spreker, **historicus dr. Bart Wallet**, is gespecialiseerd in joodse geschiedenis en verbonden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. De afgelopen jaren heeft Wallet aan het onderzoeksproject 'Herinnering en Herleving' gewerkt. In dit onderzoek staat zowel de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog onder Nederlandse Joden, als de herleving van het joodse leven na 1945 centraal.

In de sjoellezing is Wallet uitgegaan van het idee dat er sprake is van een familie van joodse gemeenschappen. Elk op eigen wijze dachten zij terug aan het verleden en volgden een eigen route van wederopbouw. Herinneringen aan de Shoah en hoe de joodse identiteit te bewaren hebben de herleving beïnvloed.

Op 9 november is in de Winsumse sjoel een sjoellezing gehouden over de *mystieke betekenis van de joodse feestdagen* onder de titel *'Ramen in de tijd'*. Spreker was de in Israël geboren Jacob Ben-Chaim, die al lange tijd in Nederland woont. Hij geeft lezingen over diverse onderwerpen, die te maken hebben met joodse tradities en geschiedenis. In de sjoellezing heeft hij, aan de hand van afbeeldingen, de mystieke betekenis van de joodse feestdagen volgens chassidisme en kabbala belicht. Leermeesters van deze stromingen binnen het Jodendom zijn van mening dat feestdagen ook bedoeld zijn om ons bewust te worden van processen die tijdloos zijn.

EUROPESE DAG VAN HET JOODSE CULTUREEL ERFGOED

In het Open Monumentenweekend wordt jaarlijks in 32 landen de Europese dag van het Joods Erfgoed georganiseerd. Het doel is om te laten zien hoe de joodse cultuur en tradities in ieder land verankerd zijn in de plaatselijke cultuur. Dit jaar met het thema: *'Vrouwen in het Jodendom'*.

In het noorden deden op 14 september voor de eerste keer 5 locaties mee. Naast Bourtange, Groningen, Leek, Leeuwarden en Zuidlaren deed ook de Winsumse sjoel mee. In het kader van het thema was er een doorlopende voorstelling te zien van de *documentaire over Sophie de Vries-van der Klei*.

OPEN MONUMENTENDAG

Op 13 september heeft historicus Romke Visser, tevens bestuurslid educatie van onze stichting, in de Winsumse sjoel een *lezing over Nardus (N.A.) de Vries* gehouden. Hij was eerste SDAP wethouder van de stad Groningen en is geboren en opgegroeid in Winsum als telg van een joodse familie. De Winsumse sjoel stond vanaf 1940 tot aan de restauratie in 2010 bekend als het N.A. de Vries gebouw.

NIEUWSBRIEVEN

In maart en september hebben de donateurs en andere belangstellenden de nieuwsbrief ontvangen.

WEBSITE

Dit jaar is er verder gewerkt aan de ontwikkeling van een *educatief* onderdeel op onze website www.sjoelplein.nl. Dit onderdeel is ingericht als een virtueel plein, waarin een lokale canon joods erfgoed wordt aangeboden. Naar verwachting zal dit halverwege 2015 gereed zijn.

DAG VAN DE GRONINGER GESCHIEDENIS

Deze dag wordt traditiegetrouw gehouden in het gebouw van het RHC Groninger Archieven en heeft dit jaar plaats gevonden op 4 oktober met het thema 'Vriend & Vijand' met speciale aandacht voor WOI. In het kader van *samenwerking* met andere joodse erfgoedinstellingen in de provincie Groningen vormde onze stichting met Stichting Folkingestraat Synagoge (Groningen), Het Joodse Schooltje (Leek) en Stichting Synagoge Bourtange een studieblok op de *informatiemarkt*.